

Πνευματική ζωή: μία εσωτερική πορεία προς την ενότητα (Ηλίας Λιαμής, δρ. Θεολογίας, Καθηγητής Μουσικής, Πρόεδρος της Συνοδικής Υποεπιτροπής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Μετά απ' όλα αυτά, σε τι συνίσταται συμπερασματικά η πνευματική ζωή, κατά τους δύο άγιους Πατέρες; Επιγραμματικά, συνίσταται εις μίαν εσωτερικήν πορείαν, με αφετηρία το Βάπτισμα και τερματισμόν την πλήρη φανέρωσί του.

Με το Βάπτισμα, η θεία Χάρις εγκαθίσταται στον κείμενον σε συνθήκες φθοράς και διασπάσεως άνθρωπον και του ξαναδίνει την δυνατότητα επαναφοράς στο «αρχαίον κάλλος». Φανέρωση του βαπτίσματος δεν σημαίνει τίποτε άλλο παρά ανεύρεση της χαμένης Βασιλείας εντός ημών, επανέλαμψιν της θεάς Χάριτος στον εσκοτισμένον χώρον της ανθρωπίνης υπάρξεως, επανένωση του ανθρώπου με την Ζωή.

Εάν τα δύο σημεία αρχής και τέλους παρουσιάζονται διευκρινισμένα, η μέθοδος, τα στοιχεία και οι ενδείξεις της πορείας αποτελούν συνάρτηση αφ' ενός μεν της ιδιαίτερης προσωπικότητας και δυνατότητας του καθενός, αφ' ετέρου δε του αγώνα, του κόπου και της διαθέσεώς του. Ο στεγανός διαχωρισμός θείας και ανθρωπίνης πρωτοβουλίας, η αυστηρή διάκριση πρακτικής και καρδιακής μεθόδου, καθώς και η απομονωμένη θεώρηση εσωτερικών-ψυχικών και εξωτερικών-σωματικών διαδικασιών, μόνον ανάγκες αναλυτικής εξετάσεως ικανοποιούν.

Σε καμμία στιγμή ο άνθρωπος ή η θεία Χάρις δεν ενεργούν αυτόνομα. Χωρίς την ανθρώπινη προαίρεση η Χάρις παραμένει ανενεργός, χωρίς την Χάρη, η προαίρεση ματαιοπονεί. Από την πρώτη στιγμή, ήδη από το Βάπτισμα, αρχίζει η αλληλοεπίδρασή τους, η οποία δια της σταδιακής στενότερης συνεργίας, καταλήγει στην πλήρη ένωσή τους.

Οι μέθοδοι είναι αδύνατον να διακριθούν αυστηρά, καθότι δεν υφίστανται αμιγείς

θεωρητικοί ή πρακτικοί νόες. Μάλλον κάθε νους έχει δύο πλευρές, την πρακτική και την θεωρητική. Η μεν πρώτη, δια της τηρήσεως των εντολών, αναζητά τους νόμους του ουρανίου πολιτεύματος, η δε δεύτερη, δια της Ησυχίας και καρδιακής προσευχής, τον ίδιο τον Νομοθέτη. Τήρηση των εντολών και αδιάλειπτη ανάμνηση-επίκληση του ονόματος του Ιησού-ή κάθε άλλος τρόπος Ησυχίας-αποτελούν απολύτως ισοδύναμα εσχατολογικά μεγέθη και αποτελούν αρραβώνα με την Βασιλεία, ήδη από την επίγεια ζωή. Εάν οι ολίγοι και κεκλημμένοι διαμορφώνουν μία αναλογία μεθόδου υπερ της καρδιακής και «εις βάρος» της πρακτικής, τούτο συμβαίνει όχι διότι επιβάλλεται από κάποια πνευματική δεοντολογία, αλλά διότι αυτοί ανταποκρίνονται στην δίψα των για άμμεση θεά του Δημιουργού, ανάγκη που ικανοποιείται με την διαρκώς αυξανόμενη προσκόλληση της μνήμης στο όνομα του Χριστού. Έτσι η δέσμια των λογισμών μνήμη επανευρίσκει την χαμένη της πατρίδα.

Κατ' αναλογίαν αδιάσπαστα, αν και διακρινόμενα, θεωρούνται τα μεγέθη σώμα-ψυχή. Η πρόοδος της πνευματικής ζωής οδηγεί σε μία σταδιακή συμφιλίωσι τους, κατά την οποίαν η μεν εσωτερική ψυχική ησυχία εκδηλώνεται διά σωματικών ενδείξεων, το δε σώμα έρχεται ως αρωγός του πνευματικού αγώνος, είτε δια της εργασίας των εντολών, είτε δια της συμμετοχής στην καρδιακή προσευχή. Εν ολίγοις, το σώμα καλείται να διαδραματίσει τον αρχέγονο ρόλο του, να υπάρξει δηλαδή υπήκοος και μέσον εργασίας του θείου θελήματος, ερριζωμένου στην ανθρωπίνη καρδιά. Η ψυχοσωματική μέθοδος της Ησυχίας αποβλέπει στο να εξαλείψει το αυτόνομο και διασπασμένο σαρκικό θέλημα της φθοράς και να ζωοποιήσει το σώμα δια της ενώσεώς του με την πηγή της αφθαρσίας.

Συνεπώς ο άνθρωπος βαδίζει από την διάσπαση προς την ενότητα μεταξύ θεωρίας και πράξεως, ψυχής και σώματος, ανθρωπίνου και Θείου θελήματος. Και αν λίγοι επιτυγχάνουν την πλήρη ενοποίηση αυτών σε μίαν κατάσταση εκστασιακής θεωρίας, όπου η προσευχή μετατρέπεται από ενεργούσα σε ενεργούμενη, όλοι μπορούν να ισορροπήσουν επί της διαχωριστικής γραμμής της ιδανικής αναλογίας πράξεως και θεωρίας, χρησιμοποιώντας ως δοκό ισορροπίας την διάκριση. Δι' αυτής αποκαλύπτεται η αληθινή πρόοδος, δι' αυτής η καρδιά πληροφορείται ασφαλώς για την λάμψη και θερμή της Χάριτος ή, αντιθέτα, για το άλογο πυρ της πλάνης. Δι' αυτής, τέλος, ο άνθρωπος οδηγείται στην κατάσταση εκείνη, κατά την οποίαν η Θεολογία καθίσταται δοξολογία, ως η μοναδική ενέργεια που μπορεί αυτός να επιτελέσει, ιστάμενος έκθαμβος ενώπιον της Πηγής παντός τελείου δωρήματος.-

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)